

18-04-2023

FM 2023/164

Hermed fremsættes følgende forslag til forespørgselsdebat i henhold til § 36 i Forretningsordenen for Inatsisartut:

Forslag til forespørgselsdebat om man skal betragte løsrivelse fra Danmark for at være mere værd end menneskets liv.

(Inatsisartut medlem Aqqalu C. Jerimiassen, Atassut)

Ordførerindlæg:

”dem og os”, ”grøftegraveri”, ”racisme”.

Kært barn har mange navne, som man siger på dansk. Ovenstående har i mange år været den primære skræmmekampagne imod selvstændighed. Der er ingen tvivl om man selvfølgelig bliver mere og mere kreativ, og fra Naleraq har vi lagt mærke til udtalelser som; Det er ikke os men vores børnebørn der skal tage stilling til selvstændighed. Eller; selvstændighed kan ikke lade sig gøre de næste 50 år.

Det kære barns nyeste ben at gå på kan vel bedst beskrives med; Vi er ikke imod selvstændighed, men hvordan og hvornår er vi ikke enige om.

Fra Naleraq har vi fuld forståelse for ønsket om en politisk debat om selvstændighed, men kan ikke undgå at bemærke det ironiske om spørgsmålet, og hvorvidt ”løsrivelse fra Danmark” er mere værd end et menneskes liv.

Hvorfor er det ironisk?

Inuit er anerkendt som et koloniseret folk, med ret til selvstændighed. Det betyder også at man ikke kan undgå at kigge historisk på udtalelsen. Hvis ikke Inuit var koloniseret, kunne man have undgået spredning af sygdom der har taget livet af halvdelen af befolkningen?

Hvis ikke Inuit var koloniseret, kunne tvangsflytningen af Avannersuarmiut da være undgået, med dertil følgende nedgang i livskvalitet og/eller højere dødelighed?

Hvis ikke Inuit, uden at blive spurgt, var tvunget med i Danmarks grundlovsændring i 1953, ville man så have undgået tvangssterilisering af godt og vel halvdelen af de fødedygtige kvinder og piger?

Så hvor mange Inuit liv har det mon kostet at være en del af det danske ”rigsfællesskab”?

Med denne bemærkning vil jeg derimod medgive at det efterhånden burde være en selvfølge at Inuit skal være selvstændige. Og Naleraq er et parti der er stiftet, netop på grund af de større partiers

modvilje til at tage det næste skridt.

I valgkampen 2018 foreslog Naleraq at følge selvstyrelovens mulighed for free association. Kort fortalt blev følgende model foreslået:

1. Vejledende folkeafstemning om man skal aktivere §21.
2. Meddelelse til Staten om ønsket om selvstændighed.
3. Forhandlinger om vilkår og forudsætninger for en Free association mellem Grønland og Danmark
4. Godkendelse af forhandlingsresultatet om selvstændighed i Inatsisartut.
(Ved manglende godkendelse kan man forhandle videre)
5. Folkeoplysning om resultatet og dertil hørende folkeafstemning.
6. Meddelelse af resultatet til Staten.
Ved et nej, fortsætter man med selvstyre. Ved et ja, følges beskrevne procedure.

Punkt 2 til 6 er fuldt beskrevet i selvstyrelovens §21, og kun punkt 1 er et yderligere skridt Naleraq foreslog. Efterfølgende har vi observeret at en del tror man skal kende alle resultaterne af forhandlinger om selvstændighed, inden man overhovedet må ønske selvstændighed.

Selvstændighed og ønsket om at forme egen fremtid er dog ikke begrænset af økonomi.

Faktisk står der i FN-resolution 1514¹ at:

” 3. Inadequacy of political, economic, social or educational preparedness should never serve as a pretext for delaying independence.”

Eller på dansk:

utilstrækkelig politisk, økonomisk, sociale eller uddannelsesmæssig parathed bør aldrig bruges som begrundelse for at udskyde selvstændighed.

Og her står det klart at Naleraq er det eneste parti der rent faktisk baserer ønsket om selvstændighed på de internationalt vedtagne bestemmelser og aftaler, udover folketingets vedtagne lov om Grønlands selvstyre². Vi er i hvert fald det eneste parti der rent faktisk har taget skridt til at få genetableret vores egen identitet og bestemmelse over vores egen fremtid.

Det står dog også lysende klart at Naleraq alene ikke kan få taget de nødvendige skridt, og vi derfor har forsøgt at genaktivere især de større partiers selvstændigheds identitet. Desværre med meget lidt succes.

At enkelte individer i de andre partier kan være meget velformulerende eller ligefrem fremstå som fortalere for selvstændighed, bliver desværre modbevist gang på gang når deres partier til stadighed

¹ <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/declaration-granting-independence-colonial-countries-and-peoples>

² <https://www.retsinformation.dk/eli/Ita/2009/473>

Naleraq

udskyder selvstændighed. Selv når de sidder ved magten, eller måske især når de sidder ved magten.

Og for at komme tilbage til sammenligningen, om selvstændighed må koste menneskeliv, kan man måske spørge den Ukrainske befolkning hvorvidt de mener deres ønske om ikke at blive tvunget ind i en anden stat, må koste menneskeliv.

Alternativt kan man spørge om sådanne spørgsmål har et konstruktivt udgangspunkt eller andre motiver. For det er klart at når man ser CIA´s håndbog fra 1944³ (side 28, punkt 7 og 8) at mange af begrundelserne imod selvstændighed ikke nødvendigvis bunder i reelle bekymringer, men bærer præg af undskyldninger. Vi ser sågar der stilles spørgsmål til Staten om hvordan de stiller sig til en mulig forhandling om selvstændighed.

Siden hvornår er man begyndt at spørge sin forhandlingsmodpart om hvad de mener, om hvad man selv skal mene?

Vurderingen fra Naleraq er klar. Vores folk og vores land har været i en fastlåst situation af Danmark siden 1953. Nemlig at vi altid skal indordne os hvad skiftende danske regeringer mener, og at den danske befolkning har fri og uhindret adgang til landets rigdomme.

At dette intet har med den enkelte dansker at gøre, og alt med Kongerigets annektering⁴ af Grønland i 1953.

Hvis det vitterligt er så godt med at Danmark har højhedsretten over Grønland, hvorfor har man så heroppe haft ønske om selvstændighed i så mange år?

Hvis det vitterligt vil koste menneskeliv at "løsrive" sig fra den danske annektering, hvad har det så kostet indtil nu at være ejet af Danmark?

Og fra Naleraq skal vi gøre det klart. Den danske stat gør hvad den kan for at holde sammen på sit territorie. Det har vi fuld forståelse for, og vores agenda er jo netop den samme. Vi ønsker også vores egen stat. Men når vi påpeger forhold, har dette intet med offerrolle at gøre, men alt at gøre med de større partiers populistiske tilgang.

Vi har nemlig §21 i selvstyreloven der giver os en fremgangsmåde til selvstændighed.

Vi har FN resolution 1514 der giver et tidligere koloniseret folk ret til selvstændighed.

Vi har FN resolution 1541 der blandt andet beskriver Free association.

Hvorfor har vi så ikke taget det næste skridt?

Her har Naleraq fuld forståelse for Atassuts klare tilkendegivelse i deres modstand mod Grønlandsk selvstændighed. Vi er ikke enige, men vi respekterer deres klare udmelding.

³ <https://www.hSDL.org/c/abstract/?docid=750070>

⁴ "indlemmelse af et landområde som en del af ens egen stat",
<https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=annektering>

Anderledes forholder det sig med alle andre partier, der på papiret påstår at kæmpe for Grønlandsk selvstændighed, men som hverken i Folketinget eller Inatsisartut har formået at formulere en vision om hvornår og hvordan.

Vi hører altid om de kæmper for det, men at de lige vil ordne andre ting først. Måske det der bedst kan beskrives som levebrøds politikere, som gerne vil have stemmerne fra Grønlanderne men samtidig beholde deres danske pas.

Når partierne i Inatsisartut ikke engang kan beskrive det grønlandske folk ved lov, tager man så grønlandsk identitet, sprog og kultur seriøst? Og hvordan skal man så kunne snakke selvstændighed?

Nuvel, at man hverken behøver at lave en grundlov først eller ”hjemtage” områder for at kunne melde sig ud af kongeriget Danmark, er ikke nogen hemmelighed. Men når man politisk som parti hverken beskriver en vision, og inkluderer en tidslinje, eller hvordan man vil gøre det. Ja så er det nok mere en drøm end håndgribelig politik.

Når partierne i Inatsisartut skulle arbejde ud fra Selvstyreloven, men øjensynligt ikke ser ud til at have læst Selvstyrekommissionens betænkning, er det klart man får en fastlåst situation uden udvikling.

Af historien kan vi se at udviklingen i samfundet i tidligere kolonier ikke kommer automatisk. Og det er meget klart at man ikke forventer en tidligere koloni først bliver en stat, når den har opnået samme fremskridt som et industrialiseret land.

På trods af bilag 7⁵ i selvstyrekommissionens betænkning, der beskriver at Inuit er et folk i folkeretligt forstand samt et oprindeligt folk, så har vi stadig fuld stemmeret til danske tilflyttere. Men ikke til andre tilflyttere. Hvordan kan det være, når udenrigsministeriet klart beskriver:

” Kravet om tilknytning til et territorium indebærer endvidere, at en befolkning, der f.eks. som følge af et koloni-styre, har bosat sig på et bestemt territorium, som var beboet i forvejen, normalt ikke kan opnå status som et selvstændigt folk, eftersom der ikke består en særlig kulturel forbindelse mellem denne befolkning og territoriet.”

Hvorfor er dette en del af emnet i dag?

Jo det står nemlig i skarp kontrast til nogle af partiernes modstand i forhold til Inuits selvstændighed.

Man skulle tro i debatten om identitet og selvstændighed, at partierne der ikke ønsker vores egen identitet eller selvstændighed, at alle danskere der har boet i Grønland skal miste deres danske statsborgerskab ved grønlandsk selvstændighed. Også selvom man blot er taget til Grønland for at arbejde i en kort periode. Nogenlunde hvad Udenrigsministeriet har skitseret af mulighed i bilag 9, i selvstyrekommissionen betænkning.

⁵ <https://naleraq.gl/wp-content/uploads/2023/03/Bilag-7-det-gronlandske-folk.pdf>

Naleraq

Altså en helt anden tilgang til selvstændighed for en tidligere koloni end andre erfaringer viser⁶.

Så spørgsmålet er om modstanderne af Grønlandsk selvstændighed virkelig mener, at Inuit kun skal hjælpes så længe de er danske undersåtter? Eller om man virkelig ønsker et ligeværdigt samarbejde, hvor Inuit ikke længere er underlagt spillereglerne for at blive under Danmarks grundlov, nemlig selvstyreloven.

Vil danskerne straffe Inuits selvstændighed og kræve det koster menneskeliv? Er det virkelig en præmis at ønsket om selvstændighed vil koste menneskeliv?

Qujanaq

⁶ <https://naleraq.gl/wp-content/uploads/2023/03/Nationality.pdf>